

Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony

wg stanu na 18.08.2016

MATERIAŁY OIDE

Traktat z Lizbony wzmocnił wspólną politykę bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), wprowadzając możliwość stworzenia wspólnej obrony (na podstawie jednomyślnej decyzji Rady Europejskiej), klauzulę wzajemnej obrony, mechanizm współpracy strukturalnej, czy klauzulę solidarności. W opracowaniu przedstawiono unijne dokumenty dotyczące rozwoju WPBiO po wejściu w życie Traktatu z Lizbony (zarówno o charakterze ogólnym, jak i sektorowym), non-paper ministrów spraw zagranicznych Francji i Niemiec z 28.06.2016, m.in. dotyczący kwestii bezpieczeństwa UE po Brexicie, oraz wybrane publikacje na ten temat.

Słowa kluczowe: polityka obronna, wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony, obrona strategiczna, Europejska Agencja Obrony

Spis treści

- I. WPROWADZENIE
- II. DOKUMENTY
- III. STRONY INTERNETOWE
- IV. WYBRANE PUBLIKACJE

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 42 Traktatu o Unii Europejskiej, wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), będąca integralną częścią wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa (WPZiB), zapewnia Unii zdolność operacyjną dla celów utrzymania pokoju i zapobiegania konfliktom zgodnie z Kartą NZ oraz obejmuje stopniowe określanie wspólnej polityki obronnej Unii, która może doprowadzić do stworzenia wspólnej obrony, jeżeli Rada Europejska, stanowiąc jednomyślnie, tak zadecyduje. WPBiO jest realizowana w oparciu o zdolności cywilne i wojskowe państw członkowskich, przy poszanowaniu zobowiązań wynikających z Traktatu Północnoatlantyckiego. Jej elementami są wprowadzone przez Traktat z Lizbony: klauzula wzajemnej obrony (art. 42 ust. 7 TUE – po raz pierwszy powołał się na nią rząd francuski w listopadzie 2015, po atakach terrorystycznych w Paryżu), stała współpraca strukturalna w zakresie obrony (art. 42 ust. 6 i art. 46 TUE), klauzula solidarności w wypadku ataku terrorystycznego, klęski żywiołowej lub katastrofy spowodowanej przez człowieka (art. 222 TfUE). Mechanizmy te nie zostały jednak wyposażone w odpowiednie przepisy wykonawcze. Parlament Europejski w listopadzie 2012 wezwał państwa członkowskie i instytucje UE do pełnego wykorzystywania potencjału wszystkich postanowień Traktatu w tym zakresie (por. pkt 11).

Kierunki dalszego rozwoju WPBiO wyznaczyła Rada Europejska - w grudniu 2013 przeprowadziła po raz pierwszy debatę na temat obronności i określiła priorytetowe działania: zwiększanie skuteczności, widoczności i oddziaływania WPBiO, intensyfikacja rozwoju zdolności oraz wzmacnianie europejskiego przemysłu obronnego (por. konkluzje – pkt 10). Rada Europejska wezwała instytucje UE do opracowania strategii dotyczących wybranych elementów bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego, a państwa członkowskie do pogłębienia współpracy w dziedzinie obronności.

W czerwcu 2015 Rada Europejska podkreśliła znaczenie kontynuowania prac nad bardziej skuteczną WPBiO, dalszym rozwijaniem zdolności cywilnych i wojskowych oraz nad wzmacnianiem europejskiego sektora obronnego. Wezwała też Wysoką Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa do przedstawienia globalnej strategii UE w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa do czerwca 2016. Rada Europejska zobowiązała się także do regularnego omawiania problematyki bezpieczeństwa i obrony podczas swoich spotkań (por. konkluzje – pkt 5). W dyskusjach dotyczących wzmocnienia polityki obronnej rozważa się ponadto sporządzenie białej księgi w sprawie obrony (niezrealizowana propozycja prezydencji belgijskiej z 2001; do tej koncepcji powrócili ministrowie obrony podczas nieformalnego spotkania w Luksemburgu 4 września 2015).

28 czerwca 2016 Wysoka Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa przedstawiła *Globalną strategię na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej* (por. pkt 3), w której zapowiedziała wzmocnienie Unii w zakresie obronności, tak aby mogła ona stawiać czoła wyzwaniom o wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym, takim jak

terroryzm, zagrożenia hybrydowe, bezpieczeństwo cybernetyczne i energetyczne, przestępczość zorganizowana i zarządzanie granicami zewnętrznymi. W strategii wezwano także do dążenia do stopniowej synchronizacji i wzajemnego dostosowania krajowych cykli planowania w dziedzinie obrony. Warunkami wstępnymi europejskich działań w zakresie bezpieczeństwa i obrony są: silny europejski przemysł obronny, unijne środki finansowe na wspieranie badań i technologii obronnych oraz współpracy międzynarodowej, a także pełne wykorzystanie potencjału Europejskiej Agencji Obrony.

28 czerwca 2016 ministrowie spraw zagranicznych Niemiec i Francji przedstawili propozycję wzmocnienia WPBiO w dokumencie *Silna Europa w świecie niepewności* (por. pkt 12).

II. DOKUMENTY

Postanowienia traktatowe

1. Art. 42–46 Traktatu o Unii Europejskiej
2. Art. 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Dokumenty ogólne

3. [Wspólna wizja, wspólne działanie: Silniejsza Europa. Globalna strategia na rzecz polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Unii Europejskiej](#), 28 czerwca 2016
4. [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 21 stycznia 2016 r. w sprawie klauzuli wzajemnej obrony](#) (art. 42 ust. 7 TUE) (2015/3034(RSP))
5. [Konkluzje Rady Europejskiej \(25–26 czerwca 2015\)](#)
6. [EU in a Changing Global Environment: A more connected, contested and complex world](#), Report from the High Representative for the Common Foreign and Security Policy / Vice-President, June 2015
7. [Konkluzje Rady UE w sprawie WPBiO](#), 8971/15, 18 maja 2015
8. [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Europejska agenda bezpieczeństwa](#), COM(2015) 185
9. [Ramy polityki w zakresie systematycznej i długoterminowej współpracy w dziedzinie obronności](#), Rada UE 15562/14, 18 listopada 2014
10. [Konkluzje Rady Europejskiej \(19–20 grudnia 2013\)](#)
11. [Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 22 listopada 2012 r. w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego](#) (2012/2223(INI))
12. Non-paper: [A strong Europe in a world of uncertainties](#), J.M. Ayrault, F.W. Steinmeier, 28 czerwca 2016 (brak wersji PL)

Strategie dotyczące wybranych elementów bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego

13. [Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady: Elementy ogólnounijnych ram strategicznych w celu wspierania reformy sektora bezpieczeństwa](#), JOIN(2016) 31
14. [Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady. Budowanie zdolności na rzecz bezpieczeństwa i rozwoju - Umożliwienie partnerom zapobiegania kryzysom i zarządzania nimi](#), JOIN(2015) 17
15. [Ramy polityki UE w zakresie cyberobrony](#), 15585/14, 18 listopada 2014
16. [Strategia Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa morskiego](#), 11205/14, 24 czerwca 2014
17. [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady: Europejska strategia bezpieczeństwa energetycznego](#), COM(2014) 330
18. [Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady: Kompleksowe podejście UE do zewnętrznych konfliktów i sytuacji kryzysowych](#), JOIN(2013) 30
19. [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: W kierunku bardziej konkurencyjnego i wydajnego sektora obronności i bezpieczeństwa](#), COM(2013) 542

III. STRONY INTERNETOWE

20. Rada Europejska, Rada UE - [Bezpieczeństwo i obrona](#)
 21. [Europejska Agencja Obrony](#)
 22. Europejska Służba Działań Zewnętrznych: [About CSDP](#)
-

IV. WYBRANE PUBLIKACJE

23. Terliowski M. [Konsekwencje Brexitu dla UE: polityka bezpieczeństwa po szczycie NATO](#), Biuletyn PISM nr 43, 14 lipca 2016
24. [Globalna strategia UE w dziedzinie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa](#), Materiały OIDE, 14 lipca 2016
25. Riekeles G.E.: [A Security and Defence Union](#), "European View", June 2016, Volume 15, Issue 1, p. 13–26
26. [On the way towards a European Defence Union - A White Book as a first step](#), European Parliament, Policy Department, Directorate-General for External Policies, April 2016
27. Bakker A., Drent M., Landman L., Zandee D.: [A Stronger CSDP: Deepening Defence Cooperation](#), Clingendael Report, January 2016
28. Keohane D.: [The Renationalization of European Defense Cooperation, Strategic Trends 2016: Key Developments in Global Affairs](#), Center for Security Studies 2016
29. J. Legrand: [Will CSDP enjoy 'collateral gains' from France's invocation of the EU's 'mutual defence clause'?](#), European Parliament, Policy Department, Directorate-General for External Policies, December 2015
30. [The EU's mutual assistance clause. First ever activation of Article 42\(7\) TEU](#), European Parliament, Briefing, November 2015
31. Keohane D.: [The Unbearable Lightness of European Defense](#), Carnegie Europe, 24 November 2015
32. Mills C.: [France and Article 42\(7\) of the Treaty on the European Union](#), House of Commons Briefing Paper, Number 7390, 18 November 2015
33. [For a European White Paper on Security and Defence](#), European Issue n°360, 08 June 2015
34. [More Union on European defence: Report of a CEPS Task Force](#), February 2015
35. Mills C.: [The EU's Common Security and Defence Policy: A Fresh Impetus?](#), House of Commons, Standard Note SN06771, 10 December 2013
36. Lasheras B., Pohlmann Ch., Katsioulis Ch., Liberti F.: [European Union Security and Defence White Paper. A Proposal](#), January 2010